

תעשה יעיי"ש מה שתירץ, שהכתוב מסרה לחכמים דאם יראו שהוא צריך כדי להציל את ישראל מן הגזירות שרי יעיי"ש.

★★

וכתב הגאון בעל מתא דירושלים על הירושלמי בספרו אמרות ה' (פר' אחרי מות):

מה שכתב דהרמב"ם למד דמותר ללבוש בגדיהם אם הוא קרוב למלכות מהא דהתירו לאבטולמוס בן ראובן לספר קומי, נראה לפענ"ד דא"צ, דהדבר מפורש בהדי' במס' תענית (כב ע"א) דרב ברוקא חוזאה אשכחי אלי' בשוק א"ל מאן איכא בני עלמא דאתי בהאי שוקא, אדהכי אתא האי גברא דהוי לבש מסאני אוכמי ולא הוי רמי ציצית בטליתו א"ל האי בר עלמא דאתא, א"ל מאי עובדך א"ל זיל האינדא ותא למחר למחר כי אתי לגבי' א"ל מאי עובדך אמר ליה זנדוקנא אנא פי' רש"י שומר בית האסורים ואסרנא גברי לחוד ונשי לחוד ורמינא פוריאי בינייהו כי היכא שלא יבואו לידי עבירה ועיילנא ביני עכו"ם, וכי שמעי דגזרו גזירה מהודענא להו לרבנן כי היכא דלבעי רחמי יעיי"ש, והשתא לפ"ז הרי האי גברא לבש מסאני אוכמי אע"ג דהוי מלבושי נכרי ואסור וכן לא היה לו חוטי ציצית בטליתו וא"כ הרי עבר בעשה דציצית ולא תעשה דבחוקותיהם לא תלכו, אפילו הכי כיון שעשה כן כדי להציל הותר לו, א"כ שפיר קאמר הרמב"ם דמותר ללבוש מלבושיהם בכה"ג ויליף לי' מהאי עובדא.

ואדרבה הנך רואה, כששאלו לי' מאי עובדך השיב להו בואו אצלי למחר, ולמחר כשבאו אצלו אמר להם דאז היתה שעת גזירה והי' טרוד כדי להודיע, וקשה וכי לא הי' יכול לומר דטרדינא אנא לבטל איזה גזירה, אלא וודאי דהאי צדיק הואיל ואז הי' לבוש בגדים האסורים רק דהלך אז לבטל הגזירה הותרה לו מ"מ לא רצה להאריך הזמן אפי' רגע כי בזו הרגע ששובש אותן והדבר אין צריך לבטל הרי הוא עומד באיסור ודו"ק, לפיכך השיב להם רק בקיצור נמרץ שיבואו למחר וזה פשוט.

והשתא לפ"ז הנך רואה דמותר לבטל מצות ה' בענין הזה, והוא כמו כל פקוח נפש שדוחה שבת ה"ה זה הענין הואיל והדבר צריך הותרו לו.

★★

בגמ': המספר קומי הרי זה מדרכי האמורי, אבטולמוס בר ראובן התירו לו לספר קומי מפני שהוא קרוב למלכות.

ופירש"י המספר קומי, לפנים במצח. מדרכי האמורי, שמספרים מלפניהם ומשיירין בלורית מאחריהן, ל"א דרך רומיים לגלח שער שלמעלה מן האוזן עכ"ל.

ובן יעוי' ברש"י בספ"ט דסוטה (מט:): דקומי היינו שער שלפניו ומניח בלורית מאחוריו, והוי מדרכי האמורי שהן מניחין בלורית לשם עכו"ם. וכן יעוי' ברש"י בקידושין (עו:): ברד"ה מספרים קומי וכו' מאחורי ערפם ע"ש. וכן יעוי' בנזיר (לט:). דכ' ת"ש מבלורית דכושיים וכו', וכ' תוס' שמניחים בלוריות בראשיהם לשם ע"ז וכו', וכן ע"ש ברא"ש שכ' דהוי לשם ע"ז וכשהם מסתפרים מגלחים סביב ראשם ומה שהם מניחים עושים אותם כמין קליעה וכו' עכ"ל ע"ש. וכן יעוי' בסוטה (מו:): דכ' ר' יצחק נפחא אמר בלורית ראה להן כאמוריים ע"ש.

ועיין עוד בפ"ק דע"ז (ח:). אבל יום תגלחת זקנו ובלוריתו וכו' ופירש"י כשמספר פעמים הרבה מניח בלורית מאחוריו ומגלחה משנה לשנה, וכן ע"ש בפיה"מ לר"מ שכ' דבלורית הוא שער המניחין באמצע ומגלחין מה שסביבותיו מכל הצדדין וכו' ע"ש. ועי' בסנהדרין (כא:). בר"ח שכ' פי' בלורית ציצית של שער, וכן שם לקמן בספ"ו (מט:). ברד"ה ומגדלי בלורית, כמשפטי העכו"ם וכו' ע"ש. ובמעילה (יז:). דרבי ראובן ב"א הלך וסיפר קומי, ופירש"י שגילח השער שעל מצחו והניח השער שלאחריו כעין בלורית שהעכו"ם עושין וכו' עכ"ל, וכתב שם גם בר"ג כלשון רש"י יעו"ש.

וראה במאירי שכ' בזה"ל מדרכי האמורי שהיו מספרים על פני המסתפר מאזן לאזן להיות מצוינים בתספורת שלהם בין שאר העממים, וכל עם שהוא מכוין לכך הרי זה בכלל חקי העמים ואסור להתנהג בכך אלא לקרובי מלכות וכו' עכ"ל ע"ש, ומשמע דס"ל כפי' ב' דרש"י. וכן יעוי' במאירי בסוטה ספ"ט שם שכ' דתספורת זה הוא שהיו מרחיבים גזיזת השער מצד הפנים עכ"ל ע"ש. אך מהתם אפ"ל דס"ל כפי' א' ברש"י, אולם מדלא כ' דמשיירין "בלורית" מאחוריהן אכן משמע כפ"ב.